

SERBEST VE YARATICI YAZMA TEKNİĞİNE GÖRE OLUŞTURULAN KOMPOZİSYONLARIN YAZILI ANLATIMIN NİTELİĞİ VE PUANLAMA TEKNİĞİ AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI*

*Mehrali CALP***

ÖZET

Bu çalışmada, serbest yazma tekniği ve yaratıcı yazma tekniğiyle oluşturulan kompozisyonların niteliği incelenmektedir. Kendine has öğretim teknikleri bulunan yazılı anlatım becerilerinin sadece kişisel çabayla öğrenilmesi oldukça zordur. Yazı yazarken düşünceleri dil kurallarına uygun cümleler şeklinde sıralamak yanında; tabilik, şahsilik, sadelik, açıklık, akıcılık ve duruluk gibi anlatım niteliklerine uygun yazmak da önemlidir. Bu beceri ve tekniklerle donatılan öğrenciler, duygu, düşünce ve tasarımlarını daha etkili ve amaca uygun olarak aktarabilirler.

Bu çalışmayla on birinci sınıf öğrencilerinin serbest ve yaratıcı yazma teknikleriyle ürettiği kompozisyonlar arasında yazılı anlatımın niteliği açısından fark olup olmadığını ve kompozisyonların niteliğinin sosyo-ekonomik düzeye göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amaçlanmaktadır. Bu amaçla alt ve üst olmak üzere iki farklı sosyo-ekonomik düzeydeki iki okul seçilmiştir. Üçüncü bir amaç, puanlama tekniğinin öğrencilerin yazdıkları kompozisyonlara verilen puanlarda etkisi olup olmadığını ortaya çıkarmaktır.

Bu araştırma tarama modeline dayalı betimsel bir çalışma olup mevcut durumu olduğu gibi gözler önüne sermeyi hedeflemektedir. Araştırmada veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesinden yararlanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Ağrı il merkezindeki liselerden sosyo-ekonomik bakımdan alt düzey durumdaki H. A. Lisesinde öğrenim gören 119 öğrenci ve sosyo-ekonomik bakımdan üst düzey durumdaki Ş. T. Lisesinde öğrenim gören 108 öğrenci oluşturmaktadır. Her iki liseden toplam 227 öğrencinin 86'sı serbest yazma tekniği, 141'i yaratıcı yazma tekniğine göre kompozisyon yazmıştır.

Çalışmaya ait veriler, 5 ay ara ile iki aşamada toplanmıştır. İlk aşamada her kümedeki öğrenci grubuna serbest yazma tekniği hakkında gerekli bilgiler verilmiş ve onlardan bu çerçevede kompozisyonlar oluşturmaları istenmiştir. Bu işlem sonucunda araştırmanın ilk veri seti oluşturulmuştur. İkinci veri seti yaklaşık 5 ay sonra aynı okullardaki öğrenci grubundan elde edilmiştir. Bu kez öğrenci grubuna yaratıcı yazma tekniği hakkında gerekli bilgiler verilmiş, konu üzerinde beyin fırtınası yapılmış ve öğrencilerden yaratıcı

* Bu çalışma, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi BAP tarafından desteklenmiştir.

Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Yrd. Doç. Dr. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümü, El-mek: mehralicalp@hotmail.com

yazma tekniğiyle kompozisyon yazmaları istenmiştir. İki uygulama arasında bu kadar zaman aralığı bırakılmadaki amaç, söz konusu yazılı anlatım tekniklerinin birbirine olan etkisini en aza indirmek ve dolayısıyla öğrencilerin kompozisyonlarını diğer teknikten etkilenmeden sadece bir tekniğin ilkelerini kullanarak oluşturmalarını sağlamaktır.

Öğrencilerin serbest ve yaratıcı yazma teknikleriyle ürettikleri metinler ilk önce araştırmacının da içinde bulunduğu akademisyen grubu tarafından daha sonra uygulamanın yapıldığı okullarda çalışan Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri tarafından analitik puanlama anahtarına göre incelenmiş ve her bir metin için iki farklı puan elde edilmiştir. Daha sonra tüm metinler uygulamanın yapıldığı okulların dışında görev yapan Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerine okutulmuş; onlardan söz konusu bu metinlere 100 üzerinden analitik olmayan, toptan bir puan takdir etmeleri istenmiştir. Bu sayede söz konusu çalışma grubundan elde edilen iki veri seti üç farklı grup tarafından okunmuş ve puanlanmıştır.

Bulgular, puanlama tekniğinin kompozisyonların ilk ve ikinci okuyuş puanlarında anlamlı bir farklılığa yol açmadığını, holistik okuyuş puanlarında anlamlı bir farklılığa yol açtığını ortaya çıkarmıştır. Ayrıca öğrencilerin yazma etkinliklerindeki başarıları üzerinde yazma tekniklerinin ve sosyo-ekonomik düzeyin etkili olduğu görülmektedir. Bu durum sosyo ekonomik düzey ve yazma tekniğinin yazılı anlatımın niteliğine etki ettiği sonucunu beraberinde getirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yazılı anlatım, serbest yazma tekniği, yaratıcı yazma tekniği, yaratıcılık, puanlama

THE COMPARISON OF ESSAYS BASED ON FREE WRITING AND CREATIVE WRITING TECHNIQUE IN TERMS OF THE QUALITY OF WRITTEN EXPRESSION AND SCORING TECHNIQUE¹

ABSTRACT

There are two types of expression: written expression and oral expression. The expression can be examined in many ways. In this paper, we examine the effect of free writing techniques and creative writing techniques on written expression skills. It's extremely hard for one to learn written expression skills that have its own characteristic teaching techniques by her/him. While writing, it is important not only to write in the form of sentences according to the rules of the language but also to write appropriately expression qualities such as naturalness, salicylic, simplicity, clarity, fluency and clarity. Students which are equipped with these skill and techniques can express their feelings, thoughts and designs in a proper way.

In this study, compositions written with free and creative writing techniques of 11th grade students has been intended to determine whether there is a difference in terms of the nature of written expression.

¹This study was supported by the University of Ağrı İbrahim Çeçen BAP.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

This study is a descriptive study based on screening model. Data were obtained by examining the documentation and based on feedback from the teacher. Study group consists total of 227 students, 119 of which being eleventh grade student from Agri central H. A. High School which is the lower level of socio-economic terms and 108 eleventh grade students from Ş. T. High School which is the upper level of socio-economic terms. Of these, 86 students wrote essays by free writing techniques whereas 141 students used creative writing techniques.

The data of this study, an interval of 5 months have been collected in two phases. The first stage in each cluster group of students has been given the necessary information about freelance writing technique and composition of them masked to build in this framework. As a result of this operation, the study has been obtained from the first data set. Second data set have been obtained from the same group of students. This time students were given information about creative writing techniques, brain storm have been done and they have been asked to write essays by this technique.

The texts produced by the students through free and creative writing techniques. At first, in accordance "The Scale for Assessment of Written Expression" by the two scholars have been investigated. And thus two different points are obtained for each text. Then all essays have been read by Turkish Language and Literature teacher from schools outside the study, and these teachers were asked to give scores to the essays from 0 to 100. This way two data sets get scored by 3 different group of people.

The data obtained from this study will be considered to offer alternative opinions to about method and techniques monitored in written expression studies carried out in schools to academics and teachers.

Key Words: Writing expression, writing techniques, creative writing technique, free writing techniques, creativity, scoring

GİRİŞ

Yazılı anlatım duygu, düşünce ve hayallerin, bilinen ve görülenlerin, okunan ve duyulanların dil aracılığıyla güzel ve etkili bir şekilde kâğıt üzerine aktarılmasıdır. Bir başka ifadeyle yazılı anlatım insanın duygu, düşünce ve tasarımlarının, dil kurallarına göre, bir plan çerçevesinde doğru ve etkili bir şekilde yazıyla anlatılmasıdır. Yazılı anlatım, seçilen uygun sözcükler, cümleler ve paragraflarla düşüncelerin düzenlendiği, geliştirildiği bir süreçtir (Isaacson ve Luckner, 1990).

Yazma kişisel, mesleki ve toplumsal yönlerden gerekliliği olan ve belli bir amacı olan bir ifade şeklidir. Yazma becerisi, günlük hayatımızın hemen hemen her alanında karşımıza çıkmaktadır. Yazı, insanların birbiriyle iletişim kurmak için kullandıkları dil denem sistemi, belli işaretlerle belirleyen ikinci bir sistemdir. Bir başka deyişle yazı, sözün resimleştirilmiş biçimidir (Özbay, 2007). Yazma, beyinde yapılandırılmış bilgilerin kâğıda ya da ekrana dökülmesi işlemidir. Bunun için öğrencilerin dinledikleri ile okuduklarını iyi anlamaları ve beyinde yapılandırmaları gerekmektedir (Güneş, 2007).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

Dil öğretiminin önemli bir alanını oluşturan yazma, bilgiden çok becerileri gerektirmektedir. Bu beceriler ise uygulama ile kazanılır. Okuma, konuşma ve dinleme becerilerinin olduğu kadar yazma becerisinin de insan yaşamında önemli bir yeri var. Duygu düşünce ve hayalleri açık ve anlaşılır olarak yazma, çeşitli zihinsel becerileri gerektirir. Öğrenciler bu beceriler yoluyla düşüncelerini sıralar, sınırlandırır, düzenler, yazı amacını belirler ve kuralları uygulamayı öğrenirler. İnsanın kendisini doğru ve tam olarak ifade edebilmesi, birikimleriyle doğru orantılıdır. Birikim kazanma süreci önce dış dünyayı algılama sonra da bunları kendi içinde değerlendirmeyi kapsar. Bilgi ve birikimlerin kazanılmasında gözlem, okuma ve düşünme unsurlarından yararlanır (Bağcı, 2011).

Yazma etkinliği öncesinde öğrencilerin kişisel ilgileri ve seçtiği konularla ilgili okuması, arkadaşlarıyla fikir alışverişinde bulunması gibi etkinlikler yürütülerek öğrencilerin kişisel deneyimlerinin ve birikimlerinin ortaya çıkması sağlanabilir. Yazmaya yeni başlayan öğrencilerin daha çok bilgi alma, danışma, tartışma, deneme yapma, okuma ya da konuşma ihtiyaçları olabilir (Erdiken, 2010). Öğrenciler konuştukları zaman konu hakkında neler bildiklerini görürler. Konu hakkında konuşmakla öğretmen, öğrenciden kimi bilgiler almakta ve öğrenciye konuyla ilgili sorular yöneltebilmekte, böylece öğrenci yazacakları hakkında açık bir anlayış ve güven içine girebilmektedir (Graves, 1983). Yazılı anlatım öncesi öğrenciyle konu hakkında konuşma, yazılı anlatımı güçlendirip geliştirdiği gibi öğrenciyi yazma için cesaretlendirir ve ön bilgileri harekete geçirir.

"Yazılı anlatım tekniği" ile "yazılı anlatım türü" birbirinden farklıdır. Anlatım tekniği, metin yazarının oluşturulacak yazılı ve sözlü anlatımını biçimlendirme sırasında takındığı tutumdur. Bir metni oluştururken o metne karşı yönelişidir. Bu yöneliş serbest çağrışım yoluyla olabileceği gibi güdümlü ya da planlı yazma tarzında da olabilir. Yazma eğitimi literatüründe yaratıcı yazma, serbest yazma (free writing), hızlı yazma (rapid writing), sınıflandırma (clustering), vasıtalı yazma (indirectwriting), görmeye dayalı yazma (based onseeing writing), trans halinde yazma (writing in a trance) vs. gibi çeşitli yöntem ve teknikler bulunmaktadır.

Tür kavramı ise, oluşturulacak metinlerin konu, anlatım, dil, plân vb. yönlerden ortaya çıkan yakınlık, benzerlik ve farklılıklar ile tanımlanabilen belli özelliklere atıfta bulunur. Dil yoluyla oluşturulan kompozisyonların (yazılı anlatımların) konu, içerik ve şekil özelliklerine göre ortaya çıkan çeşitlerine "anlatım türü" denir. Türler: (1) sözle veya yazıyla işlenişine, (2) nazımla veya nesirle işlenişine, (3) seçtikleri konulara, (4) tasvir, tahkiye, ilmî ve fikrî anlatım (delil ve ispat yoluyla anlatım) açıklama yoluyla anlatım yollarından birine veya birkaçına ağırlıkla yer verişine, (5) üslup özelliklerine göre farklılıklar gösterir (Calp, 2010).

Ülkemizde serbest yazma tekniği ile yaratıcı yazma tekniği arasındaki ilişki üzerine yapılan araştırmanın sınırlı olduğu hatta bulunmadığı dikkate alındığında, yazma teknikleri konusunda bir karşılaştırma yapmak zor olmaktadır.

2005Türkçe ÖğretimProgramı ile birlikte ders kitaplarında da yazma becerisine yönelik etkinliklerde farklı teknikler kullanılmaya başlanmıştır.Eğitim bilimlerindeki yeni gelişmelere ve çağın ihtiyaçlarına cevap verme maksadıyla yapılandırmacı yaklaşıma geçilmiş ve ders kitapları da bu anlayışa göre düzenlenmiştir. Bu bağlamda giriş ya da sonuç bölümü verilen bir kompozisyonun tamamlanması, resim ve fotoğraflardan hareketle yazma, karışık verilmiş cümlelerden paragraf oluşturma, ilk dizesi verilmiş bir şiiri tamamlama... vs. gibi tekniklerden yararlanmaya başlanmıştır (Aytan, 2010).

Türkçe Öğretim Programı, "Yöntem ve Teknikler" başlığı altında ikna edici yazma, kontrollü yazma, güdümlü yazma, serbest yazma, eleştirel yazma ve yaratıcı yazma, not alma, boşluk doldurma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, bir metinden hareketle yeni bir

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

metin oluşturma gibi çeşitli yazma yöntem ve tekniklerine yer vermektedir (Öğretim Programı, 2005: 178). Bu çalışmanın yazma becerisini geliştirmeye yönelik kompozisyon tekniklerine duyulan ihtiyacı karşılaması ümit edilmektedir.

Bu çalışmada yazma yöntem ve tekniklerinden “serbest yazma” ve “yaratıcı yazma” teknikleri üzerinde durulmaktadır. Serbest yazma tekniğinde, öğrenciler bir konu seçerler ve seçtikleri konu hakkındaki duygu, düşünce ve hayallerini tür (şir, hikâye, tiyatro, masal vb.) sınırlaması olmadan yazarlar. Öğrenciler serbest yazma tekniği için hazırlanırken bütün söyleyeceklerini rahatça ve hiçbir zihinsel engelle karşılaşmadan söyleyebilir, giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinde neler yazacaklarını tasarlayabilirler. Son aşama ise düşüncelerin belli bir plan dâhilinde yazıya dökülmesidir.

Serbest yazma çalışmalarıyla öğrencilerin duygu ve düşüncelerini kendi tarzlarına göre ve yazım kurallarına dikkat ederek yazmaları istenir. Genellikle iki ya da daha çok konu başlığı verilir ve öğrenciler başlıklardan birini seçip bir kompozisyon oluştururlar. Bu yazılar genellikle 100-120 ya da seviyelerine göre 250-300 sözcükle sınırlı tutulmaktadır (Ünsal, 2008). Ayrıca serbest yazmanın geliştirilebilmesi için öğrencilerin sayfa, satır ve cümle uzunluğu yönünden sınırlandırılmaması gerekmektedir.

Serbest yazma tekniğiyle yazılı anlatım çalışmalarında sınıf ortamındaki etkileşimler önemlidir. Söz konusu bu etkileşimler, metnin içeriği hakkında olabilir. Etkileşimlerin metin içeriği ve yapısı üzerine kurulması, öğrencilerin metni anlama ve yorumlamalarına, metin hakkında sohbet edebilmelerine, kendi yazıları için bir yapı oluşturmalarına olanak sağlar (Tompkins, 1997).

Türkçe Öğretim Programında düşünme yeteneğini geliştirerek yazma eğitimini desteklemesi bakımından özetleme ve serbest yazma tekniklerinin öne çıkarıldığı görülmektedir. Özellikle öğrencilerin imla kontrolü için en iyi ölçünün serbest yazı çalışmaları olduğu belirtilmektedir.

Yaratıcı yazma ise dış dünyadan elde edilen izlenimlerin farklı bir sunumla ortaya konması esasına dayanır. Yaratıcı yazmada normal değerleri zorlamaksızın alışılmışın dışına çıkmak, hayal gücünden yararlanarak herkesten farklı düşünceler ortaya koymak, özgünlüğü yakalayabilmek, akıcı ve hoşlanarak yazmak, yazmaktan zevk almak, standartların dışına çıkmak gibi durumlar söz konusudur (Temizkan, 2006). Yaratıcı yazma ile öğrencilerin yazma yeteneklerini ve yaratıcılıklarını geliştirmek amaçlanmaktadır (Dai, 2012).

Bu yöntemde konuyu ve yazılı anlatım türünü öğretmen verebileceği gibi öğrenciler de istedikleri konuyu seçerek yazma çalışması yapabilirler. Yaratıcı yazma sırasında yapılacak ilk iş, bir konu belirlemektir. Yaratıcı yazma çalışmalarına, boş bir sayfaya yazıp etrafını çerçevelediğiniz bir çekirdek kelime ya da konu cümlesiyle başlanır. Bu kelime ya da konu cümlesi, boş, beyaz bir kâğıdın ortasına yazılır. Her kelime anlamların, seslerin ve çağrışımların merkezidir. Bu merkez, bir göldeki dalgaların yayıldığı gibi etrafında çağrışımlar oluşturur. Belirlenen kelime ya da konu cümlesinin etrafına akla gelen her şey yazılır; yoğunlaşmaya çalışılmaz. Bilinçaltından çıkan kelimeler sıralanır ve sonra kelimeler arasında ilgi kurulur. Çağrışım yoluyla bilinçaltında olan konuyla ilgili her düşünce bilinç üstüne çıkarılır.

Yaratıcı yazma sırasında ne, nerede, ne zaman, nasıl sorularına tam bir cevap aranmadan yazmaya başlanır. Nasıl yazılacağı ve ne yazılacağı düşünülürse, engellenmiş hissedilebilir. Birden bire oluşan fikirler hemen yazılır, her biri bir çerçeve içine alınır. Her yeni kelime veya deyim, daha önceki çembere bir okla bağlanır. Her türlü çağrışım yer verilir. Çağrışımları dikkate alarak metin yazmak, fazla zaman da almaz.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

Serbest çağrışım mekanizması harekete geçirilerek konuyla ilgili olgular, yaşantılar, duygular, düşünceler hatırlanmaya çalışılır. Akla gelen ilhamlar (esinler) mantık süzgecinden geçirilmez. Akla bir şey gelmiyorsa, bir süre gözler kapatılır. Bu arada akla yeni çağrışımlar gelebilir. Çağrışım bakımından herhangi bir yeni noktaya gelindiğinde, hangi konuda yazılacağına ya da konunun hangi boyutunun ele alınacağına karar vermek zor olmaz. O zaman müsvedde üzerindeki çağrışım çalışması bırakılır ve birbirine yakın olanlar numaralanıp yazmaya başlanır(Ünalın, 2001). Bu aşamadan itibaren beynin sol bölümü kullanılmaya başlanır. Çünkü sınıflandırma, sıralama, planlama ve değerlendirme işi, beynin sol bölümüne aittir.

Sever (1997) bilimsel, eleştirici, doğru, yapıcı ve yaratıcı düşünme yollarını kazandırmayı ana dili öğretiminin işlevleri arasında sayar. Yaratıcılık, her bireyde var olan ve insan yaşamının her bölümünde bulunabilen bir yeti, günlük yaşamdan bilimsel çalışmalara dek uzanan geniş bir alanı içine alan süreçler bütünü, bir tutum ve davranış biçimidir (San, 1979). Rıza'ya göre (2000) yaratıcılık var olan kalıpları yıkmaya, başkalarının yaşantılarına açık olma, alışılmışların dışına çıkma, bilinmeyenlere doğru bir adım atma, dayatılmış düşünce çizgisini kırma ve yeni bir düşünce çizgisi ortaya koyma, belli bir problem için değişik alternatif çözümler getirme, başkalarının izlediği yoldan çıkma, başka şeylere yol açan yeni bir şey bulma, yeni bir ilişki kurma, yeni bir düşünce ortaya koyma, bilinmeyen yeni bir teknik veya yöntem icat etme ve insanlara yararlı olan bir aracı veya bir aygıt bulma becerisidir.

Yaratıcılık, konuşma becerisinin eğitiminde “beyin fırtınası”; yazma becerisinin eğitiminde ise “yaratıcı yazma” tekniklerini ortaya çıkarmıştır. Yaratıcı yazma, beynimizdeki yaratıcı düşüncenin kâğıda yansımalarıdır. Bu teknik, kavramsal düşüncemizi geri plana atarak benliğimizin derinliklerinde saklı olayları mecazlar, imgeler, hayaller ve duygularla ifade etme imkânı sağlar.

Beyin fırtınası, öğrencilerin bir konu, olay ya da sorun hakkında düşüncelerini, çok sayıda fikir üretmeleri ve mantıklı olup olmadığı endişesine kapılmadan kendilerini ifade etmeleri anlayışına dayanır. Temel amaç, öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmektir. Bir diğer amaç da öğrencilerin bir işi başarmak için olabildiğince çeşitli seçenekleri göz önünde bulundurmalarını sağlamaktır. Beyin fırtınası yöntemi, küçük veya büyük gruplarda kullanılabilir. Bu yöntemin başarılı olabilmesi, sunulan bütün fikirlerin kaydedilmesine bağlıdır.

Yapılan ilk iş çağrışım yoluyla sağ beyni harekete geçirip zihne üşüşüp gelen düşünceleri kaydetmektir. Böylece yazma eylemi başlamış ve konuyla ilgili ilk duygular, düşünceler kâğıda aktarılmıştır. Bu aşama düşüncelerin bilgisayara ya da kâğıda aktarılması basamağıdır. Calkins yazma için, yazan kişinin ilk çabalarının, denemelerinin açık göstergesi olduğundan "taslak" terimini tercih etmektedir (Calkins, 1994; 39). Bu basamakta öğrenci düşündüklerini gelişi güzel kâğıda aktarır. Yazılan metnin yazım kurallarına bakılmaz. Öğrenci burada içeriği oluşturmaya çalışır. Yazdığı kâğıdın üzerine “taslak metin” diye yazar.

Son yıllarda öğrencilerin yazma becerilerinin geliştirme alanındaki çalışmalarda beyin, beyin korteksi ile sağ ve sol beynin fonksiyonları üzerinde önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Yazma, beynin iki yarım küresinin uyumlu bir şekilde kullanılmasına dayanır. İnsanın orijinal buluşlar yapmasını sağlayan kısım, beynin sağ yarım küresidir. *Beynin sağ yarısı* orijinallik, farklılık ve imaj arar; yeniliklere açıktır; yaratıcıdır; peşin hükümlü değildir, değerlendirmekten ve değer yargısına vurmadan, yargılamaktan kaçınır. Açık ve güvenilirdir, her şeyin mümkün olduğuna inanır. Sağ beyin imgesel düşünür; görme, işitme ve hareketle ilgili imgelere bağlıdır.

Beynin sol yarısı ise mantığa uygun bir şekilde çalışır; neyin yanlış olduğunu, niçin çalışmayacağını açıklar; değerlendirir. Kuşkucudur, kusurlara duyarlıdır. Yeniye ve denenmemişe direnç gösterir; alışkın olduğunu ve sırada olanı savunur. Geleneğe bağlıdır; ön bilgilerle daha sonraki bilgileri test eder. Geçmişteki örneğin -dil ve anlatım alışkanlıklarının- üstün gelmesi için

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

uğraşır, tutucudur, savunma durumundadır. Araya giren fikirleri mağlup etmek için alay edebilir. Aşırı öfkeli davranabilir ve şiddet kullanabilir. Sağ yarı, yeniliklerin peşindeyken sol yarı da planlama peşindedir (Ünalın, 2001).

Durukafa'nın (1992) beynin sağ ve sol loblarının birlikte çalışmasının bir ürünü olarak tanıttığı clustering, yaratıcı düşüncenin beynimizde oluşma sürecinden sonra kâğıt üzerindeki yansımasıdır. Yaratıcı düşünce oluşturma süreci beynin sağ yarım küresinin yeteneklerini kullanmakla ilişkilidir. Yazmada olumlu gelişmeyi sağlayan cluster metodunun dayandığı temel düşünce, beynin her iki yarım küresinin doğal etkileşimini bloke etmeden, engelsiz çalışmasını sağlamayı öğrenip zorlanmadan ve rahat bir psikolojik ortamda yazabilmektir.

Okullarda yazma eğitimi etkinliklerinde nitelikli ve özgün bir yazılı anlatım ürünü ortaya çıkarmak önemli olduğu kadar bu ürünlerin objektif kriterlere göre değerlendirilmesi de önemlidir. Çünkü öğretmenler tarafından verilen notlara göre, öğrenciler kendilerine bir değer biçebilirler. Bu, öğrencinin kendindeki "yazma düzeyini" keşfetmekten doğan bir "değer biçme" değil, öğretmenin öğrenciye biçtiği "itibarî/göreceli" bir değeri algılayışıdır. Bu değer biçiş, yazılı anlatım alanında öğrencilerin kendilerince bir akademik benlik geliştirmelerine yol açabilir.

Yazılı anlatım etkinliklerinin puanlamasındaki güvenilirlik genellikle aynı yöntemlerle puanlanan diğer yazılı yoklamaların güvenilirliğinden daha düşük bulunur. Buna sebep, puanlayıcıların bir kompozisyonda bulunması gerekli niteliklerin neler olduğunda anlaşamamaları ve puanlamanın subjektif ölçütlerle yapılmasıdır. Bu sakıncanın azaltılması için, kompozisyonların da analitik anahtarlarla puanlanması düşünülmüştür. Analitik anahtar, çoğu durumda puanlayıcılar arası uyumu ve bu nedenle puanların güvenilirliğini artırır (Turgut, 1992).

Çoğu durumda, öğretmenler ölçme ve değerlendirmelerde objektif ölçütler kullanma yerine, öğrenci anlatımlarına toptan bir puan takdir etmektedirler. Böyle toptan değerlendirmenin, bir dereceye kadar, yazılı anlatım derslerinin doğasından ileri geldiği söylenebilir. Yazılı anlatım çalışmalarında ölçülmeye çalışılan sadece ne bir bilgi, ne bir beceri, ne de bir alışkanlıktır. Bunların hepsinin harmanlandığı öğrencinin elde ettiği bilgilerden hareketle bütün birikim ve yeteneklerini işe koşarak ürettiği kendine özgü bir anlatımdır. Bu anlatım sabit değil öğrenciden öğrenciye değişen bir özelliğe sahiptir. Öte yandan birkaç sayfalık bir yazılı anlatımda öğretmenlerin görmeyi istediği özellikleri belirlemesi uzun ve yorucu bir iştir. Öğretmenin eğitim öğretimi ilgili yapacağı birçok iş arasında –sınıfların kalabalıklığı da dikkate alınırsa- öğrencilerin yazılı anlatımlarını belirleyeceği objektif bir ölçüte veya bir "standart seviye"ye göre ölçüp değerlendirmesi oldukça zordur.

Enginarlar (1991) kompozisyonların puanlanmasında temel olarak üç tekniğin olduğunu; diğer tekniklerin bu temel tekniklerin farklı birer uygulaması olduğunu belirtmektedir. Bu üç teknik *hata sayma*, *bütünsel (holistik) puanlama* ve *analitik anahtarla puanlama*dır. Bu çalışmada öğrencilerin oluşturdukları kompozisyonlara değer biçmek için bu tekniklerden "holistik(bütünsel) puanlama ve analitik anahtarla puanlama" tekniklerine başvurulmuştur.

Özetle öğrencilerin duygu ve düşüncelerini "doğru, akıcı ve etkili bir biçimde yazma" becerisi edinmesinde; dilinin özelliklerini, kurallarını ve güzelliklerini fark edip sevmesinde yazılı anlatım etkinliklerinin önemi büyüktür. Yazılı anlatım çalışmaları, öğrencilerin doğru, akıcı ve etkili biçimde yazma alışkanlığı kazanması yanında, yazmaya ilişkin kendine güven duygusunun artırılmasına da katkıda bulunur. Yetişmekte olan kuşakların toplumla sağlıklı bir iletişim kurabilmesi temel dil becerilerini etkin bir şekilde kullanmalarına bağlıdır.

Dil öğretim programları dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi temel dil becerileri yanında "eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve problem çözme" gibi üst düzey zihni yeteneklerin kazanılmasını da öngörmektedir. Bunlardan "yaratıcı düşünme ve yaratıcılık", kişinin iş ve meslek

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

hayatında önemli bir yere sahiptir. Öğrencilerin edindikleri birikimler üzerine yenilerini eklemeleri, karşılaştıkları sorunlara alternatif ve yaratıcı çözümler üretmeleri, tartışma etkinliklerine katılmaları, farklı anlatım yöntem ve tekniklerini ustaca kullanmalarına bağlıdır. Serbest ve yaratıcı yazma etkinliklerinin bu becerileri geliştirmeye katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Ayrıca çalışmadan elde edilecek verilerin okullarda sürdürülen yazılı anlatım çalışmaları sırasında izlenmesi yararlı olacak yöntem ve teknikler hakkında akademisyen ve öğretmenlere alternatif görüşler sunacağı umulmaktadır.

Amaç

Bu çalışmayla serbest ve yaratıcı yazma teknikleriyle üretilen kompozisyonlar arasında yazılı anlatımın niteliği açısından fark olup olmadığını ve kompozisyonların niteliğinin sosyo-ekonomik düzeye göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amaçlanmaktadır. Bu amaçla öğrenciler alt ve üst olmak üzere iki farklı sosyo-ekonomik düzeyden seçilmiştir. Diğer bir amaç öğrencilerin yazdıkları kompozisyonlara takdir edilen puanların okuma tekniğine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya çıkarmaktır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli:

Bu çalışma tarama modeline dayalı betimsel bir çalışmadır. Araştırmada veri toplama tekniklerinden doküman incelemesinden yararlanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar.

Öğrencilerin yazdıkları kompozisyonlar, ilk önce araştırmacının da içinde bulunduğu dört kişilik bir akademisyen grubu ve uygulamanın yapıldığı okullarda çalışan Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri tarafından analitik değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Aynı kompozisyonlar daha sonra holistik puanlama için uygulamanın yapıldığı okulların dışında görev yapan Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerine sunulmuş, öğrencilerin oluşturdukları metinlerin nitelik ve kalitesiyle ilgili onların da görüşleri alınmıştır. Bu yolla, kompozisyonlarla ilgili yapılan ölçme ve değerlendirmelerin objektifliğinin test edilmesi ve güvenilirliğinin sağlanması amaçlandığı gibi farklı bir puanlama tekniği de işe koşulmuştur. Holistik değerlendirme yapan öğretmenlerden aynı verileri hem genel olarak değerlendirmeleri hem de kompozisyonlara 100 üzerinden toptan bir puan takdir etmeleri istenmiştir. Elde edilen veriler SPSS programında nicel analize tabi tutulmuştur.

Çalışma Grubu

Ağrı İl Milli Eğitim Müdürlüğünden okulların sosyo-ekonomik düzeyi hakkında bilgi istenmiş, alınan bilgi doğrultusunda üst sosyo-ekonomik düzeyi temsilen Ş. T. Anadolu Lisesi ve alt sosyo-ekonomik düzeyi temsilen H. A. Lisesi belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu bu iki liseden toplam 227 on birinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır.

Her iki liseden toplam 227 öğrencinin 86'sı serbest yazma tekniği; 141'i yaratıcı yazma tekniğine göre kompozisyon yazmıştır. Serbest yazma tekniği ile yazılan 86 kompozisyonun 43'ü H. A. Lisesinde öğrenim gören öğrencilere, 43'ü Ş. T. Anadolu Lisesinde öğrenim gören öğrencilere aittir. Yaratıcı yazma tekniği ile yazılan 141 kompozisyonun 76'sı H. A. Lisesinde öğrenim gören öğrencilere, 65'i Ş. T. Anadolu Lisesinde öğrenim gören öğrencilere aittir.

Verilerin Toplanması

Bu çalışmada, zihnin işleyişine dayalı olarak değişen iki yazılı anlatım tekniğinin oluşturulacak yazının kalitesine etkisi iki farklı sosyo-ekonomik düzeyde araştırılmıştır. Bu bağlamda ilk olarak Ağrı Merkez ilköğretim okullarından C. İ.'de 20 öğrenciyle pilot uygulama

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

yapılmış alınan tepkiler doğrultusunda birtakım düzenlemeler yapılarak asıl uygulama gerçekleştirilmiştir.

Uygulamalar için ilk önce 14 farklı konu belirlenmiştir. Veri toplamada kullanılacak nihai 4 konuya yazılı anlatım konusunda deneyimi olan 5 akademisyen ve 4 Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenin görüşleri doğrultusunda karar verilmiştir. Gerek serbest yazma gerekse yaratıcı yazma tekniğine göre oluşturulacak kompozisyonlar için öğrencilere seçebilecekleri iki konu sunulmuş, öğrenciler

kompozisyonlarını kendi seçtikleri konuya göre yazmışlardır. Araştırmacı yaratıcı yazma tekniği işe koşulmadan önce yapılan beyin fırtınasını öğrencilerin seçtikleri konular doğrultusunda gerçekleştirmiştir.

Uygulamalar her öğrenci grubunun kendi sınıf ortamında kümeler halinde yapılmış ve öğrencilere kompozisyonlarını yazmaları için açıklamalar, yönergeler ve yaratıcı yazma için işe koşulan beyin fırtınası tekniği dışında 50 dakikalık bir süre verilmiştir. Tüm öğrencilere, her bir uygulamanın başında ve gerektiğinde kompozisyonlar oluşturulurken serbest yazma ve yaratıcı yazma teknikleri hakkında gerekli bilgiler verilmiştir.

Veri toplama iki temel aşamadan oluşmaktadır. İlk aşamada belirlenen 11. sınıf öğrencilerinin serbest yazma tekniğiyle oluşturdukları kompozisyonlar elde edilmiştir. İkinci aşama beş ay sonra gerçekleştirilmiştir. Bu aşamada aynı öğrenci kümesinden bu kez yaratıcı yazma tekniğiyle birer kompozisyon oluşturmaları istenmiştir. İki veri setini toplamak için aradabeş aylık bir zaman aralığı bırakmadaki amaç, öğrencilerin zihinsel bakımından herhangi bir karışıklık yaşamamalarına engel olmaktadır.

Yaratıcı yazma tekniğinin uygulanması sırasında sınıf ortamında beyin fırtınası yapılarak öğrencilerin yazma konusuna yatkınlık kazanmalarını sağlama yanında, yazma konusu hakkında birbirleriyle etkileşim içine girmeleri, böylece yaratıcı yazma tekniği ile ilgili konuya psikolojik ve zihinsel olarak hazırlanmaları sağlanmıştır. Bunun için uygulama yapılan her sınıftan birkaç öğrenci uygulama öncesinde konuyla ilgili olarak konuşurulmuş; konu üzerinde görüş ortaya koymaları sağlanmıştır. Böylece, uygulamalarda beyin fırtınası tekniğiyle öğrencilerin konuyla ilgili kendi birikimlerini ortaya koymalarına, diğer arkadaşlarının görüşlerinden yararlanmalarına ve bunlarla diğer arkadaşlarının görüşleri arasında bağlantı kurmalarına fırsat verilmiştir.

Serbest yazma ve yaratıcı yazma tekniğiyle oluşturulan kompozisyonlar ilk önce akademisyen grubu tarafından analitik puanlama anahtarına göre okunmuş ve puanlanmıştır. Bu işlem sonucunda araştırmanın ilk veri seti oluşturulmuştur. Araştırmacının da içinde olduğu akademisyen grubu, toplanan kompozisyonları değerlendirmek için Ek 1'de sunulan analitik puanlama anahtarını kullanmıştır. Söz konusu puanlama anahtarı, "Başlık, Anlatım Düzeni, İfade Zenginliği, Anlatım Tarzı, Yazım Kurallarına Uygunluk" ana bölümlerinden oluşmaktadır. Akademisyen grubunun takdir ettiği ilk puanlar "ilk okuyuş" başlığı altındaki puanları oluşturmuştur.

Söz konusu metinleri bir kez de uygulamanın yapıldığı okullarda görev yapan Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri analitik puanlama anahtarına göre okumuş ve bu işlemler sonucunda araştırmanın ikinci veri seti oluşturulmuştur. Bu veri seti "ikinci okuyuş" puanlarını oluşturmuştur.

Kompozisyonlar, son olarak uygulamanın yapıldığı okulların dışında çalışan Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri tarafından holistik ölçme anlayışına göre puanlanmış ve bu puanlar araştırmanın üçüncü veri seti "holistik okuma"yı oluşturmuştur. Ayrıca bu öğretmenlerden kompozisyonlarla ilgili genel bir değerlendirme yapmaları ve bu değerlendirmeleri yazılı olarak paylaşmaları istenmiştir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

Holistik puanlama için uygulama yapılan okulların dışındaki okullarda çalışan Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin tercih edilmesinde, öğretmenlerin kompozisyonları oluşturan öğrencileri hiç tanımayan olmaları etkili olmuştur. Bu yolla öğretmenlerin iyi niyetlerle yüksek puan takdir etmesinin önüne geçmek ve dolayısıyla değerlendirmenin olabildiğince objektifliğini sağlamak amaçlanmıştır.

Holistik puanlama yapan Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinden birinin, A.K. isimli öğrencinin yazdığı kompozisyonun niteliğiyle ilgili görüşleri, holistik puanlamada kullandığı ölçütleri yansıtması bakımından örnek olarak aşağıya alınmıştır.

M... N... Bey

1. Kompozisyonlara uygun başlık yazılmadığı, bazı yazıların ise başlığı olmadığı tespit edildi.
2. Sayfa düzeni yoktur.
3. İmla ve noktalama eksikliği oldukça fazladır.
4. Öğrencilerin anlatım becerisi gelişmediğinden anlatım bozukluğu hayli fazladır.
5. Kompozisyonun giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin olmadığı, orijinal örneklerin verilmediği görüldü.
6. Sözcük seçimi, cümlelerin doğru kullanılması gibi özelliklere dikkat edildi.

Bulgular ve Yorum

Bu aşamada on birinci sınıf öğrencilerinin serbest yazma tekniği ve yaratıcı yazma tekniğine göre oluşturdukları kompozisyonlarına ilişkin sayısal veriler paylaşılmıştır. Aynı sınıf derecesinde fakat farklı sosyo-ekonomik düzeyde olan grupların oluşturdukları kompozisyonların niteliğinin, gerek oluşturulma tekniği gerekse ait olunan sosyo-ekonomik düzeye göre farklılaşp farklılaşmadığı bulgusu üzerinde durulmuştur. Ayrıca yazılı anlatıma takdir edilen puanın puanlama tekniğine göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Bu amaçla kompozisyonlara akademisyenler ve öğretmenlerin oluşturduğu grubun “holistik(bütünsel) ve analitik anahtar ile puanlama” tekniklerini kullanarak belirledikleri üç farklı puan takdir edilmiştir.

Analizler akademisyen grubun ilk okuyuşu, uygulamanın yapıldığı okullarda görev yapan Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin ikinci okuyuşu ve uygulamanın yapıldığı okulların dışındaki okullarda görev yapan Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin holistik puanlamalarına göre üç farklı kategoride gerçekleştirilmiştir. İlk okuyuş, ikinci okuyuş ve holistik okuyuş puanlarının karşılaştırılmasında “eşleştirilmiş t testi” yapılmıştır.

On birinci sınıflarda serbest yazma tekniğine göre kompozisyon oluşturma uygulamasına H. A. lisesinden toplam 119, Ş. T. lisesinden toplam 108 öğrenci katılmış; bunların 86’sı serbest yazma, 141’i yaratıcı yazma tekniğine göre kompozisyon yazmıştır.

Tablo: 1. Serbest Yazma ve Yaratıcı Yazma Tekniğine Göre Oluşturulan Kompozisyonların İlk Okuyuş Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Lise	Teknik	X	S	N
H. A.	Serbest Yazma	58.77	13.861	43
	Yaratıcı Yazma	59.43	14.173	76
	Toplam	59.19	14.006	119
Ş. T.	Serbest Yazma	63.35	13.984	43
	Yaratıcı Yazma	59.83	13.981	65
	Toplam	61.23	14.024	108
Toplam	Serbest Yazma	61.06	14.031	86
	Yaratıcı Yazma	59.62	14.035	141
	Toplam	60.16	14.020	227

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

Tablo 1’de liselerin serbest yazma ile yaratıcı yazma tekniğine göre kompozisyon uygulamalarının ilk okuyuş ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. H. A. lisesinde serbest yazma tekniğine göre oluşturulan kompozisyonların puan ortalaması 58.77; yaratıcı yazma tekniğine göre oluşturulan kompozisyonların puan ortalaması 59.43 iken, Ş. T. lisesinde serbest yazma tekniğine göre oluşturulan kompozisyonların puan ortalaması 63.35; yaratıcı yazma tekniğine göre oluşturulan kompozisyonların puan ortalaması 59.83’tür.

Tablo: 2. İlk Okuyuş Ölçümüne Ait Varyans Analiz Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Lise	330.162	1	330.162	1.679	.196
Teknik	108.321	1	108.321	.551	.459
Lise x teknik	233.336	1	233.336	1.186	.277
Hata	43857.251	223	196.669		
Toplam	866071,000	227			

a. R Squared = ,013 (Adjusted R Squared = -,001)

Tablo 2’de ilk okuyuş ölçümüne ait varyans analiz tablosu verilmiştir. Buna göre, ilk okuyuş bakımından iki lise ve liselerde denenen iki yazma tekniği arasında anlamlı farklılık bulunamamış, her iki teknik her iki lisede paralel sonuç vermiştir. Başka bir anlatımla iki farklı yazma tekniğine göre oluşturulma ve sosyo-ekonomik açıdan iki farklı lisede oluş, kompozisyonların ilk okuyuş puanlarında anlamlı bir farklılığa yol açmamıştır. Lise için p değeri 0.196; yazma tekniği için 0.459; lise ve yazma tekniğinin ortak etkisi için 0.277’dir. Bu üç değer 0.05’ten büyük olduğu için anlamsızdır. [F=1.67, p>.05; F=.55, p>.05; F=1.18, p>.05]

Tablo: 3. Serbest Yazma ve Yaratıcı Yazma Tekniğine Göre Oluşturulan Kompozisyonların İkinci Okuyuş Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Lise	Teknik	X	S	N
H. A. Lisesi	Serbest Yazma	62.37	14.270	43
	Yaratıcı Yazma	64.29	17.214	76
	Toplam	63.60	16.176	119
Ş. T. Lisesi	Serbest Yazma	60.77	13.854	43
	Yaratıcı Yazma	64.91	16.357	65
	Toplam	63.26	15.476	108
Toplam	Serbest Yazma	61.57	14.004	86
	Yaratıcı Yazma	64.57	16.767	141
	Toplam	63.44	15.813	227

Tablo 3’te liselerin serbest yazma ve yaratıcı yazma tekniğine göre oluşturdukları kompozisyonların ikinci okuyuş puan ortalamaları ve standart sapma değerleri verilmiştir. Uygulamalara H. A. lisesinden toplam 119, Ş. T. lisesinden toplam 108 öğrenci katılmış; bunların 86’sı serbest yazma, 141’i yaratıcı yazma tekniğine göre kompozisyon yazmıştır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

H. A. lisesinde serbest yazma tekniğine göre oluşturulan kompozisyonların puan ortalaması 62.37; yaratıcı yazma tekniğine göre oluşturulan kompozisyonların puan ortalaması 64.29 iken, Ş. T. lisesinde serbest yazma tekniğine göre oluşturulan kompozisyonların puan ortalaması 60.77; yaratıcı yazma tekniğine göre oluşturulan kompozisyonların puan ortalaması 64.91'dir.

Tablo 4'te ikinci okuyuş ölçümüne ait varyans analiz tablosu verilmiştir. Buna göre, ikinci okuyuş bakımından da ilk okuyuşta olduğu gibi iki lise ve liselerde denenen iki yazma tekniği arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tablo: 4. İkinci Okuyuş Ölçümüne ait Varyans Analiz Tablosu

İkinci Okuma	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Lise	12,965	1	12,965	,052	,820
Teknik	488,912	1	488,912	1,948	,164
lise x teknik	65,834	1	65,834	,262	,609
Hata	55960,799	223	250,945		
Toplam	969992,000	227			
a. R Squared = ,010 (Adjusted R Squared = -,004)					

Başka bir anlatımla iki farklı yazma tekniğine göre oluşturulma ve sosyo-ekonomik açıdan iki farklı lisede oluş, kompozisyonların ikinci okuyuş puanlarında da anlamlı bir farklılığa yol açmamıştır. Lise için p değeri 0.820; yazma tekniği için 0.164; lise ve yazma tekniğinin ortak etkisi için 0.609'dur. Bu üç değer 0.05'ten büyük olduğu için anlamsızdır. [F=.052, p>.05; F=1.94, p>.05; F=.26, p>.05]

Tablo: 5. Liselerin Serbest Yazma ile Yaratıcı Yazma Tekniğine Göre Oluşturdukları Kompozisyonların Holistik Okuyuş Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Lise	Teknik	X	S	N
H. A.	Serbest Yazma	47,56	15,482	43
	Yaratıcı Yazma	70,26	10,730	76
	Toplam	62,06	16,687	119
Ş. T.	Serbest Yazma	69,30	15,576	43
	Yaratıcı Yazma	71,58	10,486	65
	Toplam	70,68	12,738	108
Toplam	Serbest Yazma	58,43	18,918	86
	Yaratıcı Yazma	70,87	10,601	141
	Toplam	66,16	15,518	227

Tablo 5'te serbest yazma ve yaratıcı yazma tekniğine göre oluşturulan kompozisyonların holistik okuyuş ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. H. A. Lisesinde serbest yazma teknik ortalaması 47.56; yaratıcı yazma teknik ortalaması 70.26 iken, Ş. T. lisesinde serbest yazma teknik ortalaması 69.30; yaratıcı yazma teknik ortalaması 71.58'dir.

Tablo: 6. Holistik Okuyuş Ölçümüne ait Varyans Analiz Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Lise	7088,535	1	7088,535	43,997	,000
Teknik	8318,869	1	8318,869	51,634	,000
lise x teknik	5557,160	1	5557,160	34,492	,000
Hata	35928,196	223	161,113		
Toplam	1047994,000	227			

a. R Squared = ,340 (Adjusted R Squared = ,331)

Tablo 6’da holistik değerlendirme bakımından liseler arasındaki fark anlamlı ($P < .05$) bulunmuştur. Aynı şekilde kompozisyonlar oluşturulurken kullanılan yazma teknikleri arasında da anlamlı fark bulunmuştur ($P < .05$). Farklı sosyo ekonomik düzeydeki liseler ile yazma tekniğinin ortak etkisinde de anlamlı fark ($P < .05$) dikkati çekmektedir. Başka bir anlatımla iki farklı yazma tekniğine göre oluşturulma ve sosyo-ekonomik açıdan iki farklı lisede oluş, kompozisyonların holistik okuyuş puanlarında anlamlı bir farklılığa yol açmıştır. Benzer şekilde iki farklı yazma tekniğine göre oluşturulma ve sosyo-ekonomik açıdan iki farklı lisede oluşun holistik puanlara ortak etkisinin de anlamlı olduğu bulunmuştur [$F= 43.99$, $p<.05$; $F= 51.63$, $p<.05$; $F= 34.49$, $p<.05$].

Tablo: 7. İki Yazma Tekniğinin Birinci, İkinci ve Holistik Okuyuş Puan Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

Lise	Teknik	X	S	N
H. A.	Serbest Yazma	56.23	11.627	43
	Yaratıcı Yazma	64.66	10.727	76
	Toplam	61.62	11.739	119
Ş. T.	Serbest Yazma	64.47	10.919	43
	Yaratıcı Yazma	65.44	9.340	65
	Toplam	65.06	9.960	108
Toplam	Serbest Yazma	60.35	11.953	86
	Yaratıcı Yazma	65.02	10.083	141
	Toplam	63.25	11.040	227

H. A. lisesinde her iki tekniğe göre oluşturulan kompozisyonların puan ortalaması 61.62; Ş. T. lisesinde ise 65.06 olarak belirlenmiş olup her iki lise arasında 3.44 puanlık fark bulunmuştur. Bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$F= 9.707$, $p< .05$]. Serbest yazma tekniğine ait ortalama puan 60,35; yaratıcı yazma tekniğine ait ortalama puan 65,02 olup bu iki teknik arasındaki 4,67 puanlık farklılık da anlamlı bulunmuştur. [$F= 10,54$, $p < .05$].

H. A. Lisesinde serbest yazma tekniği ortalaması 56,23; yaratıcı yazma teknik ortalaması 64,66 iken, Ş. T. lisesinde serbest yazma teknik ortalaması 64.47 yaratıcı yazma teknik ortalaması 65.44’tür. Bu ortalama değerlere göre iki farklı sosyo-ekonomik düzeyden seçilmiş lise ve iki farklı yazma tekniğinin puanlar üzerindeki ortak etkisinin de anlamlı olduğu sonucu bulunmuştur. [$F=6,64$, $p< .05$]. Başka bir anlatımla iki farklı yazma tekniğine göre oluşturulma ve sosyo-ekonomik açıdan iki farklı lisede oluş, kompozisyonların üç farklı okuma puanı ortalamalarında anlamlı bir farklılığa yol açmıştır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

Tablo: 8. OrtalamaPuan Bakımından Liseler, Liselerde Denenen İki Yazma Tekniği ve Lise-Teknik Etkileşimi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Lise	1083,796	1	1083,796	9,707	,002
Teknik	1176,753	1	1176,753	10,540	,001
lise x teknik	741,797	1	741,797	6,644	,011
Hata	24897,860	223	111,650		
Toplam	935744,778	227			

a. R Squared = ,096 (Adjusted R Squared = ,084)

Tablo 8’de ilk, ikinci ve holistik puan ortalamaları bakımından liseler arasındaki fark anlamlı ($P < .05$) bulunmuştur. Aynı şekilde kompozisyonlar oluşturulurken kullanılan yazma teknikleri arasında da anlamlı fark bulunmuştur ($P < .05$). Farklı sosyo ekonomik düzeydeki liseler ile yazma tekniğinin ortak etkisinde de anlamlı fark ($P < .05$) dikkati çekmektedir. Başka bir anlatımla iki farklı yazma tekniğine göre oluşturulma ve sosyo-ekonomik açıdan iki farklı lisede oluş, kompozisyonların üç okuma ortalama puanlarında anlamlı bir farklılığa yol açmıştır. Benzer şekilde iki farklı yazma tekniğine göre oluşturulma ve sosyo-ekonomik açıdan iki farklı lisede oluşun üç okuma ortalama puanlarına ortak etkisinin de anlamlı olduğu bulunmuştur [$F= 9.707$, $p<.05$; $F= 10.54$, $p<.05$; $F= 6.64$, $p<.05$].

Tablo: 9. Kompozisyonların İlk Okuyuş, İkinci Okuyuş ve Holistik Okuyuş Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

	X	N	S	Std. hata
İlk Okuyuş	60,16	227	14,020	0,931
İkinci Okuyuş	63,44	227	15,813	1,050
Holistik	66.16	227	15,518	1,030

Tablo 9’da on birinci sınıf öğrencilerinin iki farklı tekniğe göre oluşturdukları kompozisyonların ilk okuyuş, ikinci okuyuş ve holistik okuyuş puanlarının karşılaştırılması yer almaktadır.

Tablo: 10.Eşleme Testi Sonuçları

Eşlenik Gruplar	X	S	Std. Hata	t	df	Önemlilik (2-yönlü test)
İlk Oku. - İkinci Oku.	-3,27	18,335	1,217	-2,690	226	0,008
İlk Oku. -Holistik Oku	-5,99	17,293	1,148	-5,224	226	0,000
İkinci Oku-Holistik Oku	-2,72	18,173	1,206	-2,257	226	0,025

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

Tablo 10'da ilk okuyuşa göre ikinci okuyuşta 3,273 puanlık bir artış belirlenmiş olup bu artış istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p=0,008$). Aynı şekilde ilk okuyuşa göre holistik okuma uygulamasında 5,996 birimlik artış da anlamlıdır ($P<0,05$). Keza ikinci okuyuşla holistik okuyuş arasındaki fark da anlamlı bulunmuştur ($p=0,025$). İlk okuyuş ile ikinci okuyuş arasında ikinci okuma lehine 3.273 puanlık bir fark bulundu. Bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0,008$). İlk okuyuş ve holistik okuyuş puanları arasındaki fark 5.996 olup yine istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0,00001$).

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, iki yazılı anlatım tekniğine göre oluşturulan kompozisyonların kalitesinin sosyo-ekonomik düzey ve oluşturulma tekniğine göre değişip değişmediği araştırılmıştır. Ayrıca öğrencilerin yazdıkları kompozisyonlara takdir edilen puanların okuma tekniğine göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir.

1. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki H. A. lisesinde serbest yazma teknik ortalaması 58,77; yaratıcı yazma teknik ortalaması 59,43 iken, üst sosyo-ekonomik düzeydeki Ş. T. Lisesinde serbest yazma teknik ortalaması 63,35; yaratıcı yazma teknik ortalaması 59,83'tür. Sosyo-ekonomik açıdan iki farklı lisede oluş, kompozisyonların üç okuma ortalama puanlarında anlamlı bir farklılığa yol açmıştır. Benzer şekilde iki farklı yazma tekniğine göre oluşturulma ve sosyo-ekonomik açıdan iki farklı lisede oluşun üç okuma ortalama puanlarına ortak etkisinin de anlamlı olduğu bulunmuştur. *Bu sonuçlar sosyo-ekonomik düzeyinyazmanın niteliğini etkilediğini göstermektedir.*

2. İlk, ikinci ve holistik puanların toplanıp aritmetik ortalamasının alınması yoluyla belirlenen puana göre yapılan analizde serbest yazma tekniğine ait puan ortalaması 60,35; yaratıcı yazma tekniğine ait puan ortalaması 65,02 olup bu iki teknik arasındaki 4,67 puanlık fark da anlamlı bulunmuştur. Serbest yazma tekniğine ait puan ile yaratıcı yazma tekniğine ait puan arasındaki 4,67 puanlık farklılık, anlamlıdır. *Bu sonuç, oluşturulma bakımından farklı olan iki yazılı anlatım tekniğinin öğrencilerin yazma etkinliklerindeki başarıları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.*

3. Oluşturulan kompozisyonların niteliğinin, değerlendirme şekline göre farklılaşp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Bulgulara göre iki farklı yazma tekniğine göre oluşturulma ve sosyo-ekonomik açıdan iki farklı lisede oluş, kompozisyonların ilk ve ikinci okuyuş puanlarında anlamlı bir farklılığa yol açmamışken holistik okuma puanlarında anlamlı fark bulunmuştur.

İlk okuyuş ile ikinci okuyuş arasında ikinci okuma lehine 3.273 puanlık bir fark bulunmuştur. Bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır. İlk okuyuş ve holistik okuyuş puanları arasındaki fark 5.996 olup yine istatistiksel olarak anlamlıdır. Keza ikinci okuyuşla holistik okuyuş arasındaki fark da anlamlı bulunmuştur. *Bu sonuçlar, puanlama tekniğinin, öğrencilerin yazılı anlatım puanlarında farklılığa yol açtığını göstermektedir.*

Araştırmanın sonuçları ışığında şunlar önerilebilir:

Yazılı anlatım çalışmaları sırasında bazı yaklaşımların izlenmesi öngörülebilir. Okullarda öğrencilere yazma konuları planlanmış halde verildiği için orijinal fikirler ortaya çıkmamaktadır. Yazmaya başlamadan konuyu planlamak, düşünceyi engelleyebilmektedir. Yaratıcı yazma çalışmalarında yazı planının öğretmen tarafından verilmesi öğrenciyi sınırlayacağı için yazı planının öğrencilere hazırlanması ve konu seçiminde yakından uzağa, somuttan soyuta giden bir yol izlenmesi öngörülmektedir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

Hangi tür yazma tekniği işe koşulursa koşulsun, önemli olan öğrencilerin hangi yazılı anlatım tekniğiyle yazmaya yatkın olduklarını belirleyerek yaratıcılıklarını o yönde geliştirmek olmalıdır. Öğretim sürecinde yapılacak yazılı anlatım çalışmalarında, öğrencilerin okuduklarından, dinlediklerinden, gördüklerinden hareketle duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirmek, onları etkin duruma getirerek yorum yapma ve fikir yürütme becerilerini geliştirmek amaçlanmalıdır.

Yazılı anlatım çalışmalarında, özellikle, uygulamaya ağırlık verilmelidir. Zira yazılı anlatım bir bilgi alanı olmaktan çok beceri alanıdır. Bir yönüyle yazılı anlatım ata binmek, bisiklet kullanmak, yüzmek ve tenis oynamak gibi yaparak yaşayarak kazanılan bir beceridir. Şu kadar var ki, öncekilerde kas gücü ağır basarken, yazmada, bunlardan farklı olarak, daha çok zihinsel güçler devreye girer.

Duygu, düşünce, hayal ve isteklerin yazıya dökülmesi demek olan yazma hayatın her aşamasında başvurulan bir etkinliktir. Okullarımızda yazma becerisini geliştirmeye yönelik etkinliklerde farklı yazma tekniklerine yer verilmeli ve çalışmalarda ilgiyi çekecek çeşitlilik sağlanmalıdır.

Öğrencilerin anlatma becerilerini geliştirecek, onlara bilinçli ve düzenli çalışma alışkanlığı kazandıracak yazma yöntem ve teknikleri üzerinde çalışılabilir. Biyografi, deneme, sohbet, makale, fıkra ve hikâye gibi değişik türde oluşturulmuş kompozisyonların nasıl düzenlendiklerini görmek için incelenebilirler. Bu inceleme süreci öğrencilerin yazma alanındaki bilgi ve becerilerini geliştirir.

Öğrenciler yazma etkinliklerine karşı isteklendirilmelidir. Öğrencilerde var olan düş gücü harekete geçirilerek düzeylerine uygun yazma çalışmalarına yönlendirilmelidir.

Gerek bu araştırmada ele alınan teknikler gerekse diğer yazma yöntem ve teknikleri üzerinde yeni araştırmalar yapılmalıdır. Bu yazma yöntem ve tekniklerinden “kontrollü yazma”, “güdümlü yazma”, “hikâye edici yazma”, “iş birliği yaparak yazma”, “artistik yazma” gibi teknikler üzerinde çalışılabilir.

KAYNAKÇA

- AYTAN, T.(2010). İlk ve Ortaöğretimde Yazma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Yeni Kompozisyon Teknikleri, *Milli Eğitim Dergisi*, 185: 66-80.
- BAGCI, H. (2011). *Yazılı Anlatım ve Unsurları*, Editör: Özbay, M. Yazma Eğitimi, Ankara: Pegem Akademi.
- CALKINS, L. (1994). *The Art of Teaching Writing*. NH: Heinemann, Canada:Portsmouth.
- CALP, M. (2010). *Özel Eğitim Alanı Olarak Türkçe Öğretimi*, Ankara: Nobel Yayınları.
- DAI, F. (2012). English-language creative writing by Chinese university students.*English Today*,28(3): 21-26.
- DURUKAFA, G. (1992).Cluster Metodu Yaratıcı Yazma.*Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3): 83-114.
- ENGİNARLAR, H. (1991). A quantitative and qualitative comparison of three techniques of grading ESL/EFL Essays.*Journal of Human Sciences*, 10(1): 23-45.
- ERDİKEN, B. (2010). İşitme Engelli Öğrencilere Yazılı Anlatım Öğretiminde İki Yaklaşım ve Değerlendirme.*Milli Eğitim Dergisi*,186: 111-132.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

- GRAVES, D. H. (1983). *Writing: Teachers and Children at Work*. London: Heineman Educational Books.
- GÜNEŞ F. (2007). *Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- ISAACSON, S. ve LUCKNER, J. L. (1990). A Method of Assessing the Written Language of Hearing-Impaired Students. *J. Commun. Disord.* 23: 219–233.
- MEB (2006). *Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*, Ankara: MEB Yayınları.
- ÖZBAY, M. (2007). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II*. Ankara: Öncü Kitap.
- SAN, İ. (2002). Yaratıcı düşünme ve tümel öğrenme. *Eğitimde zekâ ve yaratıcılık: Bilgi, belge ve kılavuzlar içinde*. Ankara: MEB Basımevi.
- SEVER, S. (1997). *Türkçe Öğretiminde Tam Öğrenme*. İstanbul: Yapa Yayınları.
- TEMİZKAN, M. (2006). Türkçe Öğretimde Yaratıcı Yazma Becerilerinin Geliştirilmesi, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 5: 621- 643.
- TOMPKINS, G. E. (1997). *Literacy for the 21st Century a Balanced Approach*, New Jersey: Prentice-Hall.
- ÜNALAN, Ş. (2001). *Türkçe Öğretimi*, Ankara: Nobel Yayınları
- ÜNSAL, G. (2008). Yazma Öğretimi, *Dil Dergisi*, 142:48.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

EK: 1. Analitik Puanlama Anahtarı

Ölçüt Alam	Yazılı Anlatımda Aranacak Özellikler		Verilmesi Gereken Puan	Öğretmenin Verdiği Puan
Başlık	Varlığı		1	
	Konuyla ilişkisi		2	
	Kısalığı, anlatıcılığı, etkileyiciliği		3	
Anlatım Düzeni	Giriş	Varlığı	2	
		Konuyla ilişkisi (Konuya uygunluğu)	3	
		Girişin açık oluşu	3	
		Etkileyiciliği (İlginç oluşu, okumaya isteklendiriciliği)	3	
	Gelişme	Ana düşüncenin varlığı	2	
		Ana düşüncenin belirginliği	3	
		Ana düşünceye ulaşmadaki düşünce zincirinin sağlamlığı, tutarlılığı	5	
		Yardımcı düşüncelerin varlığı	2	
		Yardımcı düşüncelerin ana düşünceyi destekleme ve tutarlılık dereceleri	5	
	Sonuç	Varlığı	2	
		Ana düşünceyle ilişkili oluşu	3	
		Yan düşüncelerle ilişkili oluşu	2	
Kısalığı, açıklığı, kesinliği		5		
İfade Zenginliği	Kullanılan kelimelerin çeşitliliği		3	
	Kelimelerin yerindeliği		4	
	Cümle yapısının maksada uygunluğu		3	
	Cümle uzunluğunda uygunluk ve çeşitlilik		3	
Anlatım Tarzı	Dilin doğallığı ve akıcılığı		5	
	Vurgulamaların uygunluğu		5	
	Yenilik, kendine özgünlük (buluş-orijinallik)		9	
	Dilin etkin kullanımı (Açıklık-Anlaşılabilirlik-Duruluk)		7	
Yazım Kurallarına Uygunluk	İmla (Yazım)		3	
	Söz dizimi (Özne-yüklem uyumu)		5	
	Noktalama		3	
	Paragraf organizasyonunun uygunluğu		4	
TOPLAM			100	

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

EK: 2. Holistik değerlendirme için istek yazısı

Saygıdeğer Meslektaşım,

Elinizde bulunan kompozisyon kâğıtları iki kez analitik ölçme aracı ile puanlandırılmış bulunmaktadır. Yürüttüğümüz bilimsel araştırma yaklaşımına göre bir kez de uzman marifetiyle holistik (bütüncül) değerlendirme yapılacaktır.

Alan uzmanı olarak tarafınızdan yapılacak bütüncül değerlendirmede/puanlamada izleyeceğimiz ölçüt veya ölçütler hakkında da özlü bilgi vermeniz beklenmektedir. Vereceğiniz bilgiyi aşağıdaki metin kutusuna yazabilirsiniz.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

Mehrali CALP

EK: 3. Serbest Yazma Tekniği ile İlgili Konular

Sevgili Öğrenciler,

Aşağıda iki ayrı kompozisyon konusu verilmiştir. Sizden aşağıdaki konulardan birini seçerek sınıf ortamında yapacağınız beyin fırtınasıyla elde edeceğiniz verileri kullanıp dilimizin kurallarına uygun tam bir kompozisyon yazmanız istenmektedir.

Her iki konu ile ilgili birer plan da verilmiştir. Bu planlar öneri niteliğindedir ve yol göstermek amacıyla sunulmuştur.

Yazacağınız kompozisyonlar bilimsel bir araştırmada kullanılacaktır. Yapmakta olduğumuz araştırmaya sağlayacağınız katkılardan ötürü teşekkür ederim.

Not: Başarılı kompozisyonlar ödüllendirilecektir.

Mehrali CALP

Konu: 1. Bir kütüphane, bin hapisane kapatır.

Konu: 2. Çok yaşamak elimizde değil, ama adımızı çok yaşatmak elimizdedir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

EK: 4. Yaratıcı Yazma Tekniği ile İlgili Konular

Sevgili Öğrenciler,

Aşağıda iki ayrı kompozisyon konusu verilmiştir. Sizden aşağıdaki konulardan birini seçerek sınıf ortamında yapacağınız beyin fırtınasıyla elde edeceğiniz verileri kullanıp dilin kurallarına uygun tam bir kompozisyon yazmanız istenmektedir.

Yazacağınız kompozisyonlar bilimsel bir araştırmada kullanılacaktır. Yapmakta olduğumuz araştırmaya sağlayacağınız katkıdan ötürü teşekkür ederim.

Not: Başarılı kompozisyonlar ödüllendirilecektir.

Konu 1: Aşağıdaki anakdot ve iki özlü söz hakkında neler düşünüyorsunuz, anlatılmak istenen düşüncelere katılıyor musunuz? Bu anakdot ve iki özlü sözün sizde çağrıştırdığı duygu ve düşüncelerden hareketle kısa bir metin oluşturunuz.

Sözün Gücü

Newyork'un Broklin (Buruklin) Köprüsü'nde dilenen bir kör varmış. Köprüden gelip geçenlerden biri zavallıya günlük kazancının ne kadar olduğunu sormuş. Dilenci iki doları zar zor kazandığını söylemiş. Adam bunun üzerine kör dilencinin göğsünde taşıdığı ve sakatlığını belirten tabelayı alıp tersini çevirmiş ve üzerine bir şeyler yazdıktan sonra tekrar dilencinin boynuna asmış. Ardından da şöyle demiş: "Bu tabelaya kazancınızı artıracak yazı yazdım. Bir ay sonra geldiğimde bana sonucu söylersiniz."

Dediği gibi bir ay sonra gelmiş: "Bayım size nasıl teşekkür etsem acaba?" demiş dilenci. "Şimdi günde on-on beş dolar kadar topluyorum. Olağanüstü bir şey. Tabelaya ne yazdınız da insanların bu kadar sadaka vermelerini sağladınız?" "Çok basit." diye yanıtlamış adam. "Tabelanızda 'doğuştan kör' yazıyordu, onun yerine 'Bahar geliyor, ama ben bunu göremeyeceğim.' diye yazdım.

Roger CAILLOIS (Racı Kaylos)

- Gün doğmadan neler doğar.
- Gülün dikenleri var diye üzüleceğime, dikenlerin gülü var diye sevinirim.

Konu 2: Aşağıdaki anakdot ve özlü söz hakkında neler düşünüyorsunuz, anlatılmak istenen düşüncelere katılıyor musunuz? Sizce bu anlatıların ortak noktası nedir? Paylaşılmayan bilginin yok olup gideceğine katılıyor musunuz? Bilgi sahiplerinin bilgiyi topluma hangi yollarla iletebileceğini düşünüyorsunuz? Bu anakdot ve özlü sözün sizde çağrıştırdığı duygu ve düşüncelerden hareketle kısa bir metin oluşturunuz.

Kaybolan Büyü

"İki Kıbrıslı usta İstanbul'a gelirler ve Ayasofya'nın o muhteşem fresklerini yaparlar, daha sonra Milano'ya geçerler, orada kilise duvarlarına freskler yaparlar, sanatlarını kimseye öğretmezler. Bir süre sonra ikisi de ölür. Bir daha kimse o mozaik parçalarını onlar kadar ölümsüz ve mucizevi şekilde birleştirip yapıştıramaz. Kimse bu sırrı öğrenemez ve o büyü dünya yüzünden kaybolup gider." Yani paylaşmadığımız anda bilgi, o nadide, o harikulade canlı ölür gider.

Fresk: Islak kireç sıva üstüne, su ve kireç bileşimi bir bağlayıcı ile yapılan resim.

- Paylaşmak, mutluluğun bereketidir. (İlhan SELÇUK)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

